

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

R J E Š E N J E

u postupku pokrenutom po službenoj dužnosti protiv privrednog subjekta Javnog preduzeća Grijanje
d.o.o. Kakanj, zbog zloupotrebe dominantnog položaja

Sarajevo
novembar, 2024. godine

Broj: UP – 05-26-2-039-45/23

Sarajevo, 07.11.2024. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (2) tačka e), člana 42. stav (1) tačka c), člana 48. stav (1) tačka b), a u vezi sa članom 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09) u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP – 05-26-2-039-5/23 od 27.11.2023. godine protiv Javnog preduzeća „Grijanje“ d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj, zastupanog po Semiru Mušiji, advokatu iz Kaknja, Alije Izetbegovića L-06, radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja, na 16. sjednici održanoj dana 07.11.2024. godine, donijelo je

R J E Š E N J E

- 1. UTVRĐUJE SE** da Javno preduzeće Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj nije izvršilo zloupotrebu dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji na relevantnom tržištu distribucije toplotne energije na području općine Kakanj.
- 2.** Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je putem kontakt obrasca web stranice www.bihkonk.gov.ba, dana 27.11.2023. godine pod brojem: UP-01-26-039-1-1/23, zaprimilo Prijavu fizičkog lica (..)**¹ protiv privrednog subjekta Javnog preduzeća Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51 Kakanj, (u daljem tekstu: JP „Grijanje“ Kakanj).

U svojoj prijavi g. (..)** navodi kako se više puta obraćao J.P. Grijanje Kakanj radi isključenja iz sistema grijanja, međutim uvijek je dobivao odbijenicu uz obrazloženje kako je njegov stan dio energetske cjeline (zgrade) te da je nemoguće izvršiti isključenje iz sistema grijanja.

U cilju utvrđivanja svih relevantnih činjenica, Konkurencijsko vijeće je privrednom subjektu „JP Grijanje“ Kakanj uputilo zahtjeve za dostavljanjem podataka i informacija aktom broj: UP – 05-26-2-039-3/23 od 14.02.2024. godine i aktom broj: UP – 05-26-2-039-5/23 od 27.02.2024. godine.

JP „Grijanje“ Kakanj je u ostavljenom roku dostavilo odgovor na naprijed navedene zahtjeve dana 26.02.2024. godine i dana 13.03.2024. godine.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. Zakona o konkurenciji, te je u smislu člana 32. stav (2) Zakona dana 24.04.2024. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj: UP – 05-26-2-039-10/23 protiv privrednog subjekta JP Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj, radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja.

Dana 01.08.2024. godine Konkurencijsko vijeće je produžilo rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna tri mjeseca Zaključkom broj: 05-26-2-039-34/23.

¹ (..)** - podaci predstavljaju poslovnu tajnu

1. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, dana 24.04.2024. godine aktom broj: UP – 05-26-2-039-14/23 dostavilo Zaključak o pokretanju postupka na očitovanje JP „Grijanje“ Kakanj.

Traženi odgovor na Zaključak, privredni subjekt JP „Grijanje“ Kakanj je dostavio dana 15.05.2024. godine u kojem se navodi sljedeće:

- Da je Općinsko vijeće Kakanj na sjednici održanoj dana 28.03.2023. godine donijelo novu Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u „Službenim novinama Općine Kakanj broj: 4/23 od 09.03.2023. godine,
- Da je odredbom člana 24. stav (4) Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju propisano je sljedeće: „*poslovni prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, mogu se pojedinačno trajno isključivati iz daljinskog grijanja ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova.*“,
- Da iz citirane odredbe proizilazi da postoji pravni osnov da se stan koji je dio energetske cjeline trajno isključi iz sistema daljinskog grijanja,
- Da bi postojala zloupotreba dominantnog položaja od strane JP „Grijanje“ Kakanj spram lica (..)** ili bilo kojeg drugog lica to bi moralo podrazumijevati da je lice (..)** ili bio koje drugo lice podnijelo zahtjev za isključenje sa mreže daljinskog grijanja nakon što je Općinsko vijeće Kakanj donijelo navedene akte, međutim imenovano lice u periodu od 28.03.2023. godine do dana podnošenja prijave Konkurencijskom vijeću nije podnijelo zahtjev za isključenje sa mreže daljinskog grijanja,
- Da shodno navedenom nije tačna tvrdnja da privredni subjekt JP „Grijanje“ nakon donošenja nove Odluke i Uslova zloupotrebljava dominantni položaj i onemogućava isključenje sa mreže daljinskog grijanja fizičkom licu, (..)**,
- Da je pred Konkurencijskim vijećem ranije također po prijavi (..)** , za vrijeme važenja Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem („Sl. novine Općine Kakanj“, br. 2/15, 9/16, 11/17 i 10/18) i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju („Sl. novine Općine Kakanj“, br. 2/15, 9/16, 11/17 i 10/18) po istom osnovu vođen postupak,
- Da navedeni postupak nije okončan u roku iz člana 41. stav (1) tačka c) Zakona o konkurenciji, te se u smislu odredbe člana 11. stav (2) Zakona smatra da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem privredni subjekt ne zloupotrebljava dominantan položaj,
- Da u ovom postupku nije moguće raspravljati o aktima koji više nisu na pravnoj snazi i koji se ne primjenjuju, kao što nije moguće raspravljati o zahtjevima za isključenjem sa mreže daljinskog grijanja podnesenom za vrijeme važenja ranijih propisa,
- Da je dana 18.04.2024. godine zaprimljen Zahtjev u čijem potpisu je naslovljen (..)** i gdje potpis nije u originalu, već je isti u neovjerenoj kopiji, zaprimljen u JP BH Pošta d.o.o. Kakanj dana 17.04.2024. godine, te da je u istom tom Zahtjevu u desnom uglu prve stranice, napisano Rotterdam 02.04.2024. godine, kao i da je dana 24.04.2024. godine zaprimljen novi sadržajno identičan Zahtjev, u čijem potpisu je naslovljen (..)** i gdje je potpis u originalu odnosno potpis je hemijskom olovkom plave boje, zaprimljen u JP BH Poštu d.o.o. Kakanj dana 24.04.2024. godine, gdje je u desnom uglu prve stranice napisano Rotterdam 02.04.2024. godine,
- Da iz sadržaja navedenog zahtjeva proizilazi da se isti podnosi na osnovu propisa koji su na pravnoj snazi, ali imajući u vidu činjenicu da su oba navedena zahtjeva zaprimljena u pošti Kakanj u dane 17.04.2024. godine i 24.04.2024. godine, a kako na kovertama u kojima su navedeni Zahtjevi dostavljeni nije naznačen pošiljalac, te kako je preduzeću iz korespondencije od prethodne godine poznato da (..)** boravi u Holandiji, radi poslovne sigurnosti preduzeća i održavanja opće pravne sigurnosti, preporučenom pošiljkom JP „Grijanje“ d.o.o. Kakanj je na adresu sa koje su Zahtjevi odaslali, ul. Alije Izetbegovića 127 zgrada C, 72240 Kakanj uputilo dopis u kojem se traži izjašnjenje (..)** da li je navedene akte Zahtjeve potpisao lično ili je to neko treće lice,

- Da ukoliko (..)** potvrdi autentičnost zahtjeva da će to značiti da je imenovani tek 18.04.2024. godine (datum prijema u JP „Grijanje“ d.o.o. Kakanj) podnio zahtjev za isključenje, a što je u suprotnosti sa onim što je naveo Konkurencijskom vijeću u Podnesku od 19.11.2023. godine,
- Da (..)** nakon stupanja na snagu novih propisa nikada nije podnio zahtjev za isključenjem svog stana sa sistema daljinskog grijanja, pa spram njega i nije bilo moguće poduzeti bilo kakve radnje koje bi eventualno predstavljale zloupotrebu dominantnog položaja.

Konkurencijsko vijeće je, u cilju utvrđivanja svih relevantnih činjenica, Zaključak o pokretanju postupka i Odgovor privrednog subjekta „JP „Grijanje“ Kakanj na Zaključak, dostavilo (..)** dana 30.05.2024. godine (akt broj: UP – 05-26-2-039-18/23).

(..)** je dana 08.06.2024. godine dostavio očitovanje dana 10.06.2024. godine zaprimljeno pod brojem UP – 05-26-2-039-20/23, kako slijedi:

- Da je od 2016. godine pokušavao na razne načine da se isključi sa sistema daljinskog grijanja, najprije trajno, a zatim po instrukciji Ombudsmena za zaštitu potrošača, privremeno sa mogućnošću produženja (što bi bilo u skladu sa tadašnjom Odlukom o zagrijavanju u Kaknju) ili da dobije umanjene računa radi nekorištenja usluga JP „Grijanje“ Kakanj,
- Da je osnovni cilj bio trajno isključenje jer je stan nenastanjen, te da ne posjeduje ugovor u pisanoj formi,
- Da je u drugoj polovini avgusta 2023. godine bio na informativnom razgovoru kod g. Čelebića direktora JP „Grijanje“ Kakanj sa ponovno istom temom, plaćanja usluga koju niko ne koristi,
- Da mu isti prilikom razgovora nijednom nije spomenuo promjenu Odluke o zagrijavanju u Kaknju i uvođenja opcije trajnog isključenja mada je znao da (..)** zahtjeve podnosi već godinama i da je zainteresovan za isključenje, te da se već dugo pokušava riješiti bespotrebnih troškova,
- Da je direktor samo spomenuo mogućnost djelimičnog umanjene računa (40%) za osobe u čijem stanu je smanjen kvalitet grijanja i da to eventualno mogu zatražiti,
- Da tek naknadno od ljudi koji imaju iste probleme (žive u inostranstvu, a naplaćuje im se usluga za prazan stan) saznaje za promjenu Odluke o zagrijavanju, te se u decembru 2023. godine ponovo obraća Konkurencijskom vijeću za pomoć,
- Da na osnovu informacija dobivenih od Konkurencijskog vijeća i nakon objašnjenja o izmijenjenoj Odluci podnosi zahtjev za trajno isključenje,
- Da je zahtjev podnosio više puta, putem e-maila 06.04.2024. godine (koji je zajedno sa brojem telefona dao sekretarici JP „Grijanje“, a koji su izgubili), preporučenom poštom svojeručno potpisano i adresirano putem rođaka koji živi u Roterdamu i koji ga je predao na poštu u Kaknju zatvoreno, te na kraju 24.05.2024. godine preporučenom pošiljkom iz Roterdama,
- da je zaključak da JP „Grijanje“ na sve načine izbjegava isključiti njegov stan iz sistema daljinskog grijanja, jer bi time započela lavina zahtjeva ljudi koji imaju isti interes, a u općini Kakanj ih je na desetine, možda i stotine,
- Da u pogledu samo Odluke u kojoj se kaže da se stanovi koji su dio energetske cjeline mogu pojedinačno trajno isključiti ukoliko postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova, pitanje je šta se pod ovim podrazumijeva tj. nigdje se konkretno ne navodi koje to tehničke uslove mora ispunjavati jedan stan za isključenje, niti šta se podrazumijeva pod ugroziti kvalitet grijanja susjednih stanova,
- Da bi to trebalo da znači da u njegovom stanu mora biti temperatura 30 stepeni da bi grijao okolne stanove i da ne bi doveo do „pothlađivanja“, a nigdje na svijetu ne postoji zakon koji bi ga obavezao koliku temperaturu će imati u svom stanu i da mora da grije komšije,
- Da je dobio poziv od tehničkog direktora JP „Grijanje“ koji mu je ponudio umanjene troškova za 40%, te su takve umanjene račune slali tri mjeseca, a onda po saznanju za postupak pred Konkurencijskim vijećem ponovo slali pune račune, a poznato mi je da su i ranije umanjivali račune za 40% jednom malom broju ljudi,
- Da njegov cilj nikada nije bilo pogađanje kao na pijaci nego trajno i pravno utemeljeno rješenje kako je već predočeno Preporukama Ombudsmena za prava potrošača, Zakonom o obligacionom odnosima, te zasnovano na relevantnim sudskim presudama između ostalog i Ustavnog suda BiH,

- Da ne želi rješavanje samo svog problema nego i problema mnogobrojnih ljudi koji žive u inostranstvu, a imaju stan u Kakanju,
- Da nakon što je podnio zahtjev za trajno isključenje, potvrdio vjerodostojnost potpisa e-mailom, očekujem konkretan tehnički potkrijepljen odgovor i konačno rješenje problema.

Dana 28.06.2024. godine Konkurencijsko vijeće je pod brojem: UP – 05-26-2-039-24/23 zaprimilo podnesak JP „Grijanje“ Kakanj u kojem se navodi sljedeće:

- Da je JP „Grijanje“ Kakanj dana 07.06.2024. godine putem pošte zaprimilo i Zahtjev za trajnim isključenjem sa mreže daljinskog grijanja i od strane (..)**, nastanjene u SR Njemačkoj,
- Da je na oba navedena zahtjeva dostavljen odgovor kojim su obaviješteni da se pozivaju na saradnju u cilju zajedničkog iznalaženja tehničkog rješenja radi isključenja njihovih etažnih jedinica sa mreže daljinskog grijanja,
- Da se navedeno cijeni važnim iz razloga dokazivanja da JP „Grijanje“ ne radi nikakvu zloupotrebu dominantnog položaja spram bilo koga, pa tako ni spram lica (..)**, koji uporno jednostranim radnjama nanosi štetu ovom preduzeću, a da zapravo do danas nije poduzeo niti jednu konkretnu radnju, kako bi uz zajednički interes, kao i uz poštovanje interesa ostalih vlasnika stanova zgrade u kojoj se nalazi i stan imenovanog, došli do rješenja i imenovanog isključili sa mreže daljinskog grijanja,
- Da JP „Grijanje“ nema interes spram bilo koga zloupotrebjavati dominantni položaj, te dokazima u ovom postupku to i potvrđuje.

Dana 08.08.2024. godine JP „Grijanje“ Kakanj je podneskom zaprimljenim dana 08.08.2024. godine odgovorilo na zahtjev za dostavu dodatnih podataka Konkurencijskog vijeća broj UP – 05-26-2-039-33/23 od 29.07.2024. godine, u kojem se između ostalog navodi sljedeće:

- Da je korisnik stana u kojem živi (..)** od 2010. do 2018. godine živjela Savanović Mara majka imenovanog, a od 2018. godine do danas je korisnik (..)** pa su tako izdavani i računi,
- Da sa korisnicima za ovaj stan od 2010. godine do 2023. godine nemaju potpisane ugovore, iz razloga jer se radi o ugovornom odnosu između JP „Grijanje“ Kakanj kao davaoca usluge i, između ostalih, gore navedenih fizičkih lica kao korisnika komunalne usluge, te ističu da ne postoji obaveza zaključivanja pismenog ugovora, s obzirom da se radi o djelatnosti od općeg interesa, te da su Zakonom o komunalnim djelatnostima Zeničko – dobojskog kantona („Službene novine Zeničko - dobojskog kantona“ , broj 17/08) i odlukama Općine Kakanj kao podzakonskim aktima propisana prava i obaveze između davaoca i korisnika komunalnih usluga.
- Da se izuzetno po zahtjevu korisnika usluge, prava i obaveze davaoca i korisnika komunalnih usluga mogu regulisati i pismenim ugovorom, ali da gore navedena lica to nisu nikad zahtijevala,
- Da su korisnici usluge grijanja obaviješteni o stupanju na snagu nove Odluke o zagrijavanju objavom u „Službenim novinama Općine Kakanj“, putem sredstava javnog informisanja, te prijenosom sjednice Općinskog vijeća na kojoj je usvojena nova Odluka o zagrijavanju, kao i na službenoj internet stranici JP „Grijanje“ d.o.o. Kakanj,
- Da (..)** nije nuđeno isključenje, s obzirom da je isti u pregovorima i svojim zahtjevima za utvrđivanje kvaliteta grijanja uvijek tražio da plaća umanjenje računa, što se može vidjeti iz zahtjeva koje je imenovani podnosio,
- Da su uslovi za trajno isključenje stanova koji su dio energetske cjeline definirani Pravilnikom o trajnom isključenju korisnika sa sistema daljinskog grijanja usvojenog od strane Nadzornog odbora preduzeća dana 24.07.2024. godine (u daljem tekstu: Pravilnik).

2. Usmena rasprava

JP „Grijanje“ je putem punomoćnika predložilo održavanje usmene rasprave i izvođenje dokaza u Odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka od 15.05.2024. godine.

U skladu sa članom 140. Zakona o upravnom postupku službena osoba koja vodi postupak određuje, na svoju inicijativu ili na prijedlog stranke, usmenu raspravu u svakom slučaju kad je to korisno za razjašnjenje stvari, te je u vezi s tim prihvaćen prijedlog i zakazana usmena rasprava, na kojoj je planirano da se sasluša direktor JP „Grijanje“ Muamer Čelebić, u svojstvu stranke.

(..)** je obavijestio Konkurencijsko vijeće da nije u mogućnosti da putuje, ali je predložio da se sasluša putem video poziva.

Kako Zakon o upravnom postupku ne poznaje održavanje usmene rasprave putem video linka, to se nije mogli pristupiti pozivanju svjedoka (..)** , ali su u obzir uzete sve izjave koji je imenovani dostavljao Konkurencijskom vijeću tokom postupka.

Usmena rasprava je održana dana 17.09.2024. godine.

Na usmenoj raspravi je saslušan direktor JP „Grijanje“ Kakanj, Muamer Čelebić, u svojstvu stranke, koji je između ostalog izjavio sljedeće:

- Da prethodna odluka nije dozvoljavala isključenje, te da se novom odlukom isto omogućilo,
- Da su korisnicima koji nisu u mogućnosti da budu isključeni iz tehničkih razloga ponudili da plaćaju 30% prosječne cijene ili drugi paušalni iznos ili da sudski vještak utvrdi koji bi to iznos bio,
- Da je gospodin (..)** potpisao sporazum i da je isključen sa sistema grijanja, kao i još nekoliko korisnika koji su podnijeli zahtjev za isključenje,
- Da je JP „Grijanje“ u prethodnom periodu isključilo sa mreže kuću (..)** , koja je bila samostalni objekat, ali da nije isključilo stan radi toga što Odluka nije omogućivala isključenje stanova koji su dio energetske cjeline,
- Da je (..)** dolazio u poslovne prostorije JP „Grijanje“ Kakanj, te da je bio zadovoljan dogovorom koji je postignut, a to je da mu se umani račun za grijanje,
- Da su provjeravali autentičnost potpisa, jer su im u roku od pet dana došla dva pisma, od toga prvo pismo je bilo u kopiji i smatrali su da je neko to predao za njega, ali je za pet dana došao i original tog pisma i to je izazvalo sumnju u to šta se dešava, uporedili su podnesak koji je potpisivao u firmi i onda poslali upit da se izjasni o tome da li je njegov potpis i šta se dešava sa tim,
- Da se trenutno rješava i slučaj (..)** koja je u Njemačkoj, te da će imenovana nakon potpisivanja sporazuma također biti isključena sa mreže,
- Da nemaju praksu isključenja korisnika u toku sezone, jer se mora prekinuti isporuka toplotne energije cijeloj zgradi, ali je tehnički izvodivo,
- Da se ugovori zaključuju sa novim korisnicima i sa onima kod kojih dolazi do promjene određenih elemenata ugovora.

Pored navedenog, u svom završnom izlaganju JP “Grijanje“ navodi sljedeće: „JP “Grijanje” d.o.o. Kakanj je na osnovu svih iznesenih činjenica, predloženih i provedenih dokaza, dokazalo da ne vrši zloupotrebu dominantnog položaja iz člana 10. stav 2. tačka d) Zakona o konkurenciji. ... Od momenta stupanja na snagu nove Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u Službenim novinama Općine Kakanj broj: 4/23 od 09.03.2023. godine, do dana 04.06.2024. godine JP “Grijanje” formalno pravno nije zaprimilo ni jedan zahtjev za isključenjem etažne jedinice sa sistema daljinskog grijanja koja je dio energetske cjeline. Dana 04.06.2024. godine zaprimljen je Zahtjev (..)** za trajnim isključenjem sa sistema daljinskog grijanja, dok je dana 07.06.2024. godine na protokol preduzeća zaprimljen Zahtjev korisnice (..)** . Na navedene zahtjeve preduzeće je putem preporučene pošte dostavilo svoje odgovore u kojima su korisnici obavješteni o mogućnosti isključenja sa sistema daljinskog grijanja, te da se njihovi zahtjevi dalje tretiraju kao namjera za trajnim isključenjem. Sve navedeno dostavljeno je Konkurencijskom vijeću. Dana 24.07.2024. godine Nadzorni odbor JP “Grijanje” d.o.o. Kakanj donio je Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa Sistema daljinskog grijanja, o čijim odredbama su upoznati korisnici koji su iskazali namjeru za trajnim isključenjem. Nakon stupanja na snagu navedenog Pravilnika, preduzeće je sa korisnicima (..)** i (..)** , zaključilo Sporazume o isključenju sa sistema daljinskog grijanja. Radi se o korisnicima čije su etažne jedinice dijelovi energetske cjeline....-..Dakle, od 09.03.2023. godine

(Usvojena nova Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju do 24.07.2024. godine (Usvojen Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa Sistema daljinskog grijanja) JP "Grijanje" je zaprimilo ukupno 3 zahtjeva za isključenje sa sistema daljinskog grijanja korisnika/vlasnika etažnih jedinica, te je po svim zahtjevima promptno postupilo. Iz naprijed opisanog, nesporno je da JP "Grijanje" od momenta stupanja na snagu nove Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju aktivno poduzima radnje na isključenju onih korisnika koji to žele sa Sistema daljinskog grijanja. Ponašanje JP "Grijanja" d.o.o. Kakanj daleko je od ponašanja koje predstavlja zloupotrebu dominantnog položaja“.

Na usmenoj raspravi, predstavnicima JP „Grijanje“ Kakanj je uručen podnesak (..)** od 13.09.2024. godine u kojem se navodi da imenovani nije zadovoljan postignutim sporazumom na kojeg je morao da pristane, jer nije imao vremena da provede vještačenje. Također, iz JP „Grijanja“ su tražili da se vještak obraća Javnom preduzeću „Grijanje“ Kakanj službenim putem za šta se nije imalo vremena, imajući u vidu da su prema njegovom mišljenju da predstavnici Grijanja neažurni. To bi značilo da bi imenovani ušao u novu sezonu grijanja i bio dužan da plaća 100% cijene, jer nije imao vremena da dobije na vrijeme nalaz vještaka. U vezi sa navedenim protiv svoje volje je pristao na ponuđene uslove Sporazuma.

JP „Grijanje“ je dostavilo odgovor na podnesak u ostavljenom roku dana 24.09.2024. godine zaprimljen pod brojem UP – 05-26-2-039-44/23, te navode kako slijedi:

- Da nije tačna konstatacija da je u Pravilniku o trajnom isključenju korisnika sa sistema daljinskog grijanja, koji je donesen od strane Nadzornog odbora JP „Grijanje“ d.o.o. Kakanj, predviđeno obavezno plaćanja paušala,
- Da je odredbom člana 5. stav (5) navedenog Pravilnika predviđeno da se količina zagrijavanja isključenog objekta (zagrijavanje objekta od vertikalala) može izračunati angažovanjem vještaka mašinske struke ili odrediti u paušalnom iznosu,
- Da se paušalni iznos određuje isključivo uz obostranu saglasnost distributera (JP „Grijanje“ Kakanj) i korisnika,
- Da je kao druga opcija predviđen paušal, ali i to samo uz saglasnost obje strane,
- Da usvojenim Pravilnikom JP „Grijanje“ ima pravni osnov da postupa na opisani način prilikom vršenja radnji isključenja objekata sa sistema daljinskog grijanja,
- Da je (..)** sa JP „Grijanje“ d.o.o. Kakanj, uz vlastitu izričitu saglasnost, zaključio pismeni Sporazum o isključenju, postupku i načinu provođenja radnji isključenja sa sistema daljinskog grijanja, temeljem kojeg je preuzeo prava i obaveze, te u konačnom temeljem kojeg je stan imenovanog isključen sa sistema daljinskog grijanja.

3. Pravni okvir postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u smislu člana 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 17/08 i 9/11-autentično tumačenje) (u daljem tekstu: Zakon o komunalnim djelatnostima), Zakona o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 25/06 i 88/15) (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti potrošača u BiH), Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem („Sl. novine Općine Kakanj" broj 4/23), i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja („Sl. novine Općine Kakanj" broj 4/23).

4. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Članom 4. stav (1) tačka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano da se pod snabdijevanje toplotnom energijom podrazumijevaju poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode, sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji se nalazi ispred ili u objektu kao i zajednički mjerni instrument utroška toplotne energije u objektima kolektivnog i individualnog stanovanja.

Članom 2. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem je predviđeno da je zagrijavanje stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem komunalna djelatnost od posebnog javnog interesa za Općinu Kakanj, a članom 6. st. (1) i (2) da je isporučilac toplotne energije JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo, Termoelektrana „Kakanj“ Kakanj, a davalac komunalne usluge JP „Grijanje“ d.o.o. Kakanj (distributer).

Privredni subjekt JP Grijanje Kakanj je registrovan za djelatnost distribucije toplotne energije koju i obavlja, te je na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku odredilo relevantno tržište proizvoda kao tržište distribucije toplotne energije.

S obzirom da se snabdijevanju toplotnom energijom vrši na području Općine Kakanj, relevantno tržište u geografskom smislu je utvrđeno kao geografsko područje općine Kakanj.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odredilo da je relevantno tržište predmetnog postupka, tržište distribucije toplotne energije na području općine Kakanj.

5. Dominantni položaj

Član 9. stav (1) Zakona propisuje da privredni subjekt ima dominantan položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na tržištu, učešće koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište.

Član 9. stav (2) Zakona pretpostavlja da privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima učešće veće od 40,0%.

Član 2. Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja dalje razrađuje pojam dominantnog položaja, te određuje da privredni subjekt na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantan položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava efikasnu konkurenciju.

Područje na kojem se vrši isporuka toplotne energije je područje Općine Kakanja, grad i prigradska naselja koja su pokrivena sistemom daljinskog grijanja, a JP“ Grijanje“ Kakanj je jedini subjekt koji vrši distribuciju toplotne energije sistemom daljinskog grijanja na području općine Kakanj.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da privredni subjekat JP“ Grijanje“ Kakanj ima dominantni položaj na relevantnom tržištu predmetnog postupka.

6. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i podataka kojima raspolaže Konkurencijsko vijeće i koje je prikupilo tokom istrage koja je prethodno provedena kao i u toku postupka, utvrđeno je slijedeće:

Propisi koji regulišu djelatnost proizvodnje i distribucije toplotne energije, odnosno pozitivni propisi kojima su regulisana prava i obaveze korisnika usluga i JP Grijanje Kakanj kao davaoca usluge su: Zakon o komunalnim djelatnostima, Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju.

Članom 4. stav (1) tačka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima je propisano da se pod snabdijevanjem toplotnom energijom podrazumijevaju poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode, sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji se nalazi ispred ili u objektu kao i zajednički mjerni instrument utroška toplotne energije u objektima kolektivnog i individualnog stanovanja.

Članom 13. stav (4) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano je da korisnik ne može otkazati korištenje komunalne usluge ako to tehničke mogućnosti ne dozvoljavaju, odnosno ako bi se time ugrozio kvalitet korištenja i standard drugih korisnika, te ako bi se time negativno uticalo na okoliš.

Ranijom Odlukom o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Kaknja daljinskim grijanjem i Uslovima za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja – Prečišćen tekst („Službene novine Općine Kakanj“, br. 2/2015, 9/2016., 11/2017 i 10/2018) bilo je predviđeno da će trajno isključenje, samo po zahtjevu vlasnika objekta, odobriti Distributer, ali samo za cijeli individualni objekat kao energetska cjelinu. Također, postojalo je ograničenje da se sa mreže isključe prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, zbog narušavanja toplotne ravnoteže objekta koja je definisana projektom po kom su izvedene instalacije grijanja, te da samo u slučaju da svi vlasnici prostora ili stanovi istovremeno podnesu pismeni zahtjev za trajno isključenje.

Općinsko vijeće Kakanj na sjednici održanoj dana 28.03.2023. godine donijelo novu Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u „Službenim novinama Općine Kakanj „broj: 4/23 od 09.03.2023. godine.

Korisnici usluga grijanja su obaviješteni o stupanju na snagu nove Odluke o zagrijavanju objavom u Službenim novinama Općine Kakanj, putem sredstava javnog informisanja, te prijenosom sjednice Općinskog vijeća na kojoj je usvojena nova Odluka o zagrijavanju, te na službenoj stranici JP „Grijanje“ Kakanj.

Općinsko vijeće Općine Kakanj je donošenjem nove Odluke o zagrijavanju i novih Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije, otvorilo mogućnost za isključenje i poslovnih prostora ili stanova koji su dio energetske cjeline, ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova.

S tim u vezi, utvrđeni su novi uslovi trajnog isključenja pod kojima se korisnik može isključiti iz sistema daljinskog grijanja, te je u skladu sa članom 24. stav (4) Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju propisano da se *poslovni prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, mogu pojedinačno trajno isključivati iz daljinskog grijanja ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova.* “.

Iz citirane odredbe proizilazi da nakon donošenja nove Odluke i Uslova postoji pravni osnov da se stan koji je dio energetske cjeline trajno isključi iz sistema daljinskog grijanja.

Fizičko lice (..)** sa svojom porodicom više od 20 godina živi u Holandiji, a u Kaknju je između ostalog vlasnik stana u ul. Alije Izetbegovića 71C od 2016. godine.

Zahtjev za isključenje u skladu sa novom Odlukom i Uslovima (..)** je podnio dana 18.04.2024. godine i dana 24.04.2024. godine, ali je JP „Grijanje“ je dovelo u sumnju naprijed navedene potpise, te je od strane ovog korisnika tražilo da potvrdi vjerodostojnost potpisa, koji je imenovani potvrdio naknadno putem e-maila.

U trenutku podnošenja zahtjeva (..)** nisu postojali propisi iz kojih bi se moglo utvrditi koje tehničke uslove mora ispunjavati jedan stan za isključenje, niti šta se podrazumijeva pod ugroziti kvalitet grijanja susjednih stanova, jer je Nadzorni odbor JP „Grijanje“ d.o.o. Kakanj tek dana 24.07.2024. godine donio Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa sistema daljinskog grijanja.

Postupak isključenja stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline propisan je članom 5. Pravilnika propisan postupak isključenja stanova, kojim je propisano da se isključenje vrši na način da vlasnik koji želi trajno isključenje poslovnog prostora i stana iz energetske cjeline omogući demontažu radijatorskih ventila, blindiranje radijatora i cijevi od radijatora, te navedeno podrazumijeva da vlasnik za izvršenje radnji isključenja omogući radnicima Distributera pristup unutrašnjosti objekta (član 5. stav (1) Pravilnika).

Objekat koji je dio energetske cjeline, a koji se toplotnom energijom snabdijeva iz sistema daljinskog grijanja može se isključiti pod uslovom da vlasnik objekta podnese pisani zahtjev Distributeru za isključenje iz sistema daljinskog grijanja, uz prilaganje dokaza o vlasništvu nad predmetnim objektom (ZK izvadak) (član 5. stav (2) Pravilnika).

Za objekte kroz koje prolaze vertikalne (vertikalne cijevi) a koje služe za provođenje toplotne energije za susjedne objekte (jedinice) i od kojih će se isključeni objekat nastaviti djelimično zagrijavati, vlasnik će biti u obavezi plaćati mjesečnu naknadu za vrijeme sezone grijanja, na ime navedenog djelimičnog zagrijavanja (član 5. stav (3) Pravilnika).

Količina zagrijavanja isključenog objekta će biti predmetom utvrđivanja po svakom pojedinačnom zahtjevu za isključenje (član 5. stav (4) Pravilnika).

Odredbom člana 5. stav (5) navedenog Pravilnika predviđeno je da se količina zagrijavanja isključenog objekta (zagrijavanje objekta od vertikalne) može izračunati angažovanjem vještaka mašinske struke ili odrediti u paušalnom iznosu,

Prije nego se pristupi isključenju objekta sa sistema daljinskog grijanja vlasnik objekta i Distributer će zaključiti pismeni Sporazum o postupku i načinu provođenja radnji isključenja sa sistema daljinskog grijanja, uključujući određivanje količine zagrijavanja objekta kroz koji prolaze vertikalne cijevi.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Grijanje Kakanj jedini subjekt koji vrši isporuku toplotne energije sistemom daljinskog grijanja, i da je zona toplifikacije definisana kao grad i prigradska naselja Općine Kakanj kolektivni stambeni objekti i dio individualnih stambenih objekata, te je nesporan njegov dominantan položaj, zbog kojeg se može u značajnoj mjeri ponašati i djelovati nezavisno od svojih kupaca i potrošača, ali kao takav dominantni položaj sam po sebi ne predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje.

U skladu sa članom 10. stav (1) Zakona o konkurenciji, zabranjena je svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu. Zloupotreba dominantnog položaja, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji, posebno se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Analizirajući prikupljene podatke Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Grijanje Kakanj nakon donošenja nove Odluke, Uslova i Pravilnika omogućilo isključenje korisnicima koji su podnijeli zahtjev za isključenje.

Tačno je da su predstavnici JP „Grijanje“ tražili da se potvrdi identitet osoba koje su podnijele zahtjev, jer iste ne žive u Bosni i Hercegovini, ali fizička lica koja nisu u mogućnosti lično da dođu dužna su u skladu sa propisima kojima su uređeni obligacioni odnosi da angažuju punomoćnika za obavljanje radnji u vezi sa isključenjem.

JP „Grijanje“ do donošenja nove Odluke i novih Uslova nije imalo pravni osnov za isključenje korisnika stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline, a uslovi za isključenje su se konačno stekli donošenjem Pravilnika o isključenju.

Iako Konkurencijsko vijeće smatra da je privredni subjekt JP „Grijanje“ Kakanj Pravilnik o isključenju trebao donijeti mnogo ranije, odmah nakon donošenja Odluke i Uslova, ne može se utvrditi da je JP „Grijanje“ zloupotrijebilo svoj dominantni položaj jer je upravo donošenjem Pravilnika propisalo uslove za isključenje, te zaključilo sporazume o isključenju sa određenim korisnicima.

(..)** je u više navrata izjavio da se ne slaže sa uslovima Sporazuma o isključenju koji je potpisao, međutim Konkurencijsko vijeće nije nadležno da utvrđuje mane volje Sporazuma, jer je isto u nadležnosti sudova.

Također, Konkurencijsko vijeće ne vidi smetnju da bilo koji korisnik nakon zaključivanja Sporazuma sa kojim nije zadovoljan provede vještačenje i zatraži korekciju fiksnog dijela troškova koje je dužan plaćati jer vertikalne cijevi prolaze kroz njegov stan.

U skladu sa naprijed navedenim, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da privredni subjekt JP „Grijanje“ Kakanj nije zloupotrijebilo dominantni položaj jer je nesporno utvrđena činjenica je nakon donošenja Odluke, Uslova i Pravilnika o isključenju, omogućio trajno isključenje stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline, čime su se stekli svi uslovi za isključenje korisnika sa sistema centralnog grijanja u Kakanju.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u tački 1. i 2. dispozitiva ovog Rješenja.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Predsjednik

Ivo Jerkić